uitgeverij koninklijke van gorcum

Jongeren-BOTS

Aanvullend materiaal bij *Interactiewijzer*, 10e herziene druk, 2018

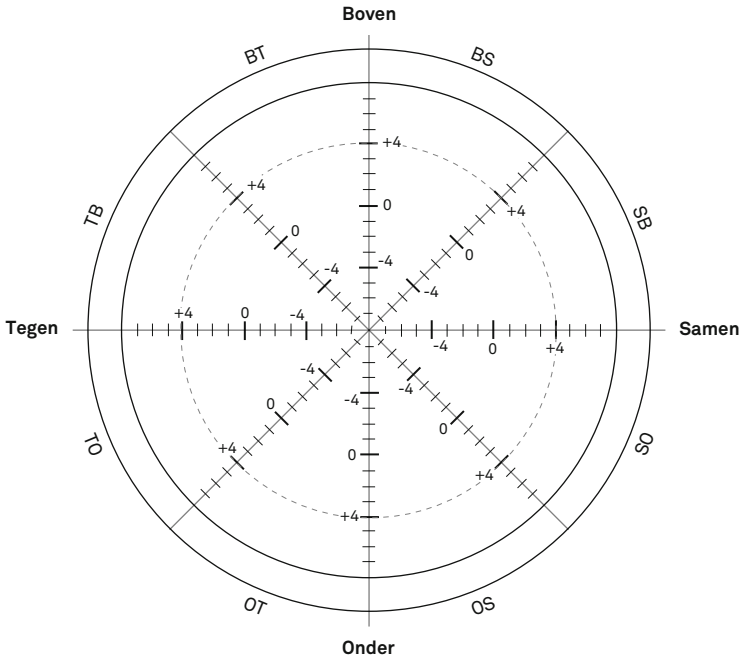

Rob Verstegen & Henny Lodewijks ©

Voor jongeren vanaf 12 á 13 jaar

De vragenlijst wordt *door de jongere* ingevuld, indien mogelijk geassisteerd door een professionele opvoeder (groepsleider, leerkracht).
Zie voor verdere instructies bijlage X in het boek *Interactiewijzer*, 10e herziene druk, 2018.

NAAM

.....

GROEP

.....

DATUM

.....

2 JONGEREN-BOTS

Hoe vind je dat jij en de andere jongeren in de groep met elkaar omgaan?
Wij vinden dat belangrijk. Daarom hebben we deze vragenlijst gemaakt.
Geef eerlijke antwoorden. Alleen wat jij echt zelf vindt is een goed antwoord.

VRAGENLIJST A

Hoe ga jij met de andere jongeren in de groep om?

Je kunt kiezen uit:
- → *dat doe ik te weinig*
- → *dat doe ik weinig (= minder dan de meeste andere jongeren)*
- → *dat doe ik genoeg (= normaal, evenveel als de meeste anderen)*
- → *dat doe ik veel (= meer dan de meeste andere jongeren)*
- → *dat doe ik te veel*

Zet bij elke vraag een rondje om wat je kiest.
Als je een vraag niet helemaal begrijpt, dan lees je de toelichting die daaronder staat.

Voorbeeld:

Ik wacht tot andere jongeren naar mij toekomen.

Toelichting: Ik wacht af of anderen mij opzoeken of dat ze mij vragen om mee te doen.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

Ga nu door met de volgende vragen.

1 Ik leef met de andere jongeren mee.

Ik voel met anderen in de groep mee.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

2 Ik ben op mijn hoede in de groep.

Ik hou de andere jongeren in de gaten, ik vertrouw ze niet zomaar.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

3 Ik stel eisen aan de andere jongeren in de groep.

Ik zeg andere jongeren in de groep duidelijk wat ze moeten doen voor mij.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

4 Ik stel me bescheiden op in de groep.

Ik doe rustig en onopvallend in de groep.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

5 Ik ondersteun andere jongeren.

Ik help andere jongeren, ik steun ze.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

6 Ik stel me terughoudend op in de groep.

Ik bekijk het me eerst eens, ik ben voorzichtig, ik doe niet zomaar mee.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

7 Ik accepteer kritiek van andere jongeren.

Ik vind het wel goed of ik pik het wel als jongeren me zeggen dat ik iets fout doe.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

8 Ik vertrouw op mijn eigen oordeel in de groep.

Ik doe wat ik zelf denk dat goed is, ik maak zelf uit wat ik doe of vind in de groep.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

9 Ik geef kritiek op eigenschappen van jongeren in de groep.

Als ik iets stom, raar of fout vind aan jongeren in de groep, dan zeg ik ze dat.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

10 Ik geef raad of advies aan andere jongeren in de groep.

Ik geef tips en goede raad aan jongeren om ze te helpen.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

11 Ik benadruk de positieve kanten van andere jongeren.

Als ik iets goed, mooi of sterk vind van jongeren in de groep, dan zeg ik ze dat.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

12 Ik stel me afhankelijk op in de groep.

Ik doe wat andere jongeren willen, ik laat het van hen afhangen.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

13 Ik geef jongeren in de groep de ruimte.

Ik maak het de andere jongeren niet moeilijk, ik laat ze hun eigen ding doen.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

14 Ik laat duidelijk zien dat ik kwaad ben op andere jongeren.

Als ik boos ben op jongeren in de groep dan zeg ik ze dat duidelijk, dan laat ik ze dat weten.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

15 Mijn inzet in de groep is: ‘ik wil winnen’.

Ik probeer de beste of sterkste zijn, ik wil graag gelijk krijgen of laten zien wat ik kan.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

16 Ik laat mijn twijfels horen in de groep als iets me niet bevalt: 'Ja, maar...'.

Ik maak opmerkingen, ik zeg dat ik geen zin heb, ik protesteer als het me niet bevalt.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

17 Ik neem de leiding om de groep te helpen.

Ik bied aan om de groep of een groepje te leiden, bijvoorbeeld als we moeten samenwerken.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

18 Ik ben zorgzaam voor andere jongeren in de groep.

Ik zorg dat andere jongeren het naar hun zin hebben, zich goed voelen.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

19 Ik doe wat andere jongeren mij vragen.

Wanneer jongeren mij iets vragen dan stel ik me meegaand op, ik doe mee, ik pas me aan.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

20 Ik sluit me af in de groep door te zwijgen.

Ik hou dingen voor mezelf, ik grens me af naar de anderen door mijn mond te houden.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

21 Ik laat mijn ontevredenheid in de groep zien.

Ik laat mijn ontevredenheid merken door hoe ik kijk of door opmerkingen te maken.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

22 Ik bijt van me af in de groep.

Ik kom stevig en duidelijk voor mezelf op in de groep, ik stel me strijdvaardig op.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

23 Ik organiseer en regel voor de groep.

Ik plan en regel activiteiten om te zorgen dat het goed gaat met de groep.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

24 Ik laat zien dat ik teleurgesteld ben.

Ik laat het in de groep merken, als ik me tekort gedaan voel.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

25 Ik wacht eerst af wat andere jongeren doen.

Ik kijk eerst wat de anderen willen.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

26 Ik wijs andere jongeren op de fouten die ze maken.

Ik zeg het als ik vind dat ze iets niet goed doen of dat ze het anders moeten doen.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

27 Ik wil andere jongeren overtuigen als het in hun belang is.

Ik probeer jongeren te laten inzien wat ik denk dat beter voor ze is.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

28 Ik stel me kwetsbaar op in de groep.

Ik laat andere jongeren mijn zwakkere kanten zien.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

29 Ik kijk de kat uit de boom in de groep.

Ik kijk eerst eens hoe het loopt, ik wil eerst zeker zijn.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

30 Ik hou me aan de groepsregels.

Ik kom afspraken en ongeschreven regels van de groep na. Ik doe wat de groep verwacht.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

31 ‘Aanval is de beste verdediging’.

Ik probeer kritiek van andere jongeren vóór te zijn met een strijdlustige houding.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

32 Ik trek me terug binnen de groep.

Ik ga contact met anderen uit de weg. Ik doe stilletjes niet mee.

DAT DOE IK:	TE WEINIG	WEINIG	GENOEG	VEEL	TE VEEL
	−2	−1	0	+1	+2

Wil je verder nog iets zeggen over deze vragen?

.....

.....

VRAGENLIJST B

Hoe vind jij dat andere jongeren in de groep op jou reageren?

Je kunt kiezen uit:
→ *heel weinig jongeren (bijna geen of helemaal geen)*
→ *sommige jongeren*
→ *veel jongeren*

Zet bij elke vraag een rondje om wat je kiest.

Voorbeeld:

Andere jongeren pesten mij

HEEL WEINIG JONGEREN	SOMMIGE JONGEREN	VEEL JONGEREN
–	(o)	+

Ga nu door met de volgende vragen.

1 Jongeren gaan ervan uit dat ik het wel met ze eens zal zijn.

HEEL WEINIG JONGEREN	SOMMIGE JONGEREN	VEEL JONGEREN
–	o	+

2 Jongeren doen wat ik zeg.

HEEL WEINIG JONGEREN	SOMMIGE JONGEREN	VEEL JONGEREN
–	o	+

3 Jongeren proberen mij te helpen door de leiding te nemen.

HEEL WEINIG JONGEREN	SOMMIGE JONGEREN	VEEL JONGEREN
–	o	+

4 Jongeren zoeken mij op omdat ze me leuk vinden.

HEEL WEINIG JONGEREN	SOMMIGE JONGEREN	VEEL JONGEREN
–	o	+

5 Jongeren ergeren zich aan mij.

HEEL WEINIG JONGEREN	SOMMIGE JONGEREN	VEEL JONGEREN
–	o	+

6 Jongeren vergeten mij.

HEEL WEINIG JONGEREN	SOMMIGE JONGEREN	VEEL JONGEREN
–	o	+

7 Jongeren vertrouwen op mij als hun leider.

HEEL WEINIG JONGEREN	SOMMIGE JONGEREN	VEEL JONGEREN
–	o	+

8 Jongeren zijn bang voor mij.

HEEL WEINIG JONGEREN	SOMMIGE JONGEREN	VEEL JONGEREN
–	o	+

Wil je verder nog iets zeggen over deze vragen?

.....

.....

SLEUTEL JONGEREN-BOTS

VRAGENLIJST A (BINNENCIRKEL)

Boven Samen	Samen Boven	Samen Onder	Onder Samen
Vraag 10:	Vraag 1:	Vraag 7:	Vraag 4: .....
Vraag 17:	Vraag 5:	Vraag 13:	Vraag 12: .....
Vraag 23:	Vraag 11:	Vraag 19:	Vraag 25: .....
Vraag 27:	Vraag18:	Vraag 30:	Vraag 28: .....
Totaal BS	Totaal SB	Totaal SO	Totaal OS .....

Onder Tegen	Tegen Onder	Tegen Boven	Boven Tegen
Vraag 6:	Vraag 2:	Vraag 9:	Vraag 3: .....
Vraag 20:	Vraag 16:	Vraag 14:	Vraag 8: .....
Vraag 29:	Vraag 21:	Vraag 22:	Vraag 15: .....
Vraag 32:	Vraag 24:	Vraag 31:	Vraag 26: .....
Totaal OT	Totaal TO	Totaal TB	Totaal BT .....

VRAGENLIJST B (BUITENCIRKEL)

Boven Samen	Samen Boven	Samen Onder	Onder Samen
Vraag 7:	Vraag 4:	Vraag 1:	Vraag 3: .....

Onder Tegen	Tegen Onder	Tegen Boven	Boven Tegen
Vraag 6:	Vraag 5:	Vraag 8:	Vraag 2: .....

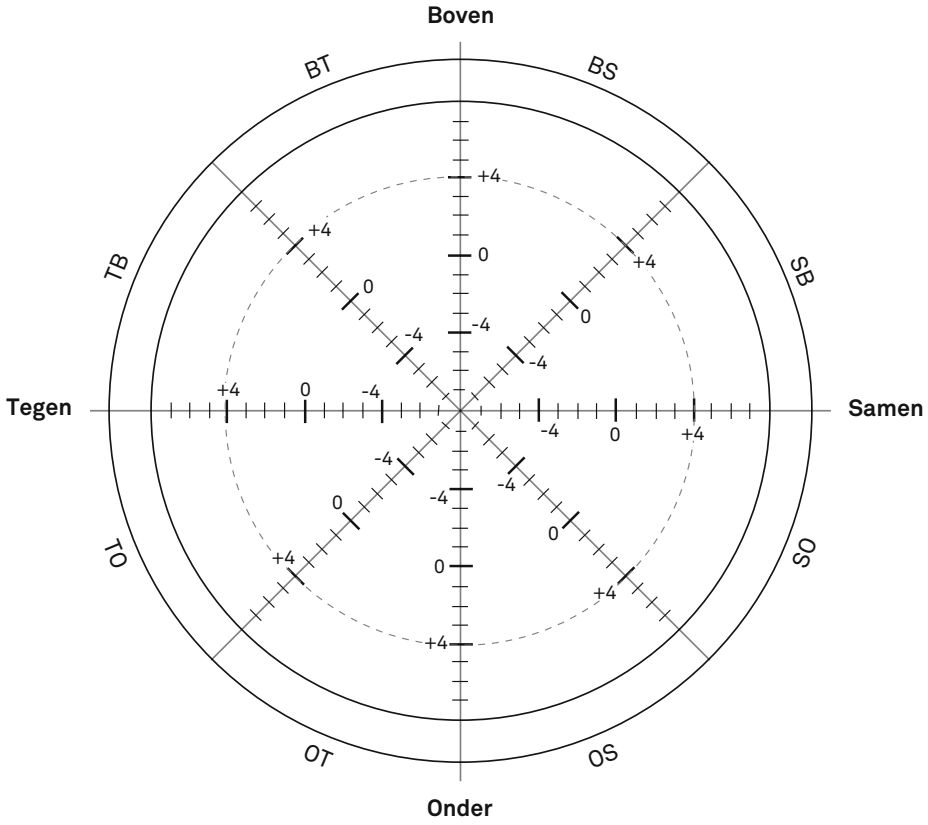

WELKE VAARDIGHEDEN WIL IK LEREN OF VERBETEREN?

Voor de opvoeder:

- → Zet in onderstaande tabel achter de vraagnummers een kruisje bij alle –1 en –2 scores die zijn ingevuld.
- → Een –2 score op een vraag geeft aan dat de jongere vindt dat hij/zij die specifieke vaardigheid te weinig beheerst.
- → Een totaalscore op een octant van -3 of hoger geeft mogelijk een breder vaardigheidsgebied aan, waarvan de jongere vindt dat hij/zij dat te weinig beheerst.
- → Bespreek oplossingsgericht samen welke vaardigheid het eerst geleerd of verbeterd gaat worden. Betrek daar ook de ABC-strategie bij (de zone van aangrenzende ontwikkeling) op basis van een BOTS-vragenlijst die je zelf voor deze jongere hebt ingevuld.
- → Kijk in paragraaf 5.9 van Interactiewijzer voor praktische oefensuggesties in die vaardigheid of dat vaardigheidsgebied
- → Gebruik eventueel Mission Possible als extra motiverende vormgeving.

Octant	Vraag	–1	–2	Te leren of te verbeteren vaardigheid
Boven-Samen	10			Advies kunnen geven, kunnen meedenken in het vinden van oplossingen
	17			De leiding kunnen nemen
	23			Activiteiten kunnen organiseren en regelen
	27			Anderen kunnen overtuigen
Samen-Boven	1			Me in kunnen leven in de ander
	5			Anderen kunnen aanmoedigen en ondersteunen, optimistisch kunnen zijn
	11			De positieve kanten van anderen aan kunnen geven
	18			Voor anderen kunnen zorgen
Samen-Onder	7			Kritiek kunnen accepteren
	13			De ander de ruimte kunnen geven, kunnen luisteren
	19			Doen wat van mij gevraagd wordt
	30			Me aan regels kunnen houden
Onder-Samen	4			Me bescheiden kunnen opstellen
	12			Op de ander durven vertrouwen, me afhankelijk kunnen opstellen
	25			Kunnen afwachten
	28			Mijn zwakkere kanten kunnen laten zien als ik hulp en steun wil
Onder-Tegen	6			Me terughoudend op kunnen stellen
	20			Me kunnen afgrenzen door te zwijgen
	29			De kat uit de boom kunnen kijken
	32			Me terug kunnen trekken
Tegen-Onder	2			Op mijn hoede kunnen zijn
	16			Een gezond kritische houding kunnen aannemen, zaken in twijfel kunnen trekken
	21			Ontevredenheid kunnen uiten
	24			Teleurstelling kunnen tonen over iets of iemand
Tegen-Boven	9			Op een goede manier kritiek op iemand kunnen leveren
	14			Duidelijk kunnen zijn in wat mij niet zint, waar ik me kwaad over maak
	22			Van me af kunnen bijten, mezelf kunnen verdedigen (ook fysiek als dat nodig is)
	31			Kunnen afschrikken, me aanvallend op kunnen stellen
Boven-Tegen	3			Eisen en grenzen aan de ander kunnen stellen, kunnen aangeven wat ik van de ander verlang
	8			Me onafhankelijk op kunnen stellen, vertrouwen op mijn eigen oordeel
	15			Competitie met de ander durven aangaan
	26			Anderen op gemaakte fouten kunnen wijzen

10

DE EERSTE VAARDIGHEID DIE IK WIL GAAN LEREN OF VERBETEREN IS:

.....

.....

.....